

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра економіки та менеджменту

Гуль І.Г

ЛЕКЦІЯ № 4

**ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ТА
УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ**

з навчальної дисципліни
«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»
для студентів спеціальності 073 „Менеджмент”

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні кафедри економіки
та менеджменту
«__» _____ 202__ р. протокол №__
Зав. каф. _____ Н.Ф. Павленчик

Тема 4. ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

План

- 4.1. Сутність та поняття державної регіональної економічної політики**
- 4.2. Суб'єкти, об'єкти та основні принципи державної регіональної економічної політики**
- 4.3. Цілі державної регіональної економічної політики в економічній, соціальній, екологічній сферах**

4.1. Сутність та поняття державної регіональної економічної політики

Державна регіональна економічна політика - це цілеспрямована діяльність держави з питань управління соціальним, економічним та екологічним розвитком регіонів.

Регіональна політика держави охоплює 2 аспекти:

- діяльність держави щодо управління політичним, економічним та соціальним розвитком окремих територій країни виходячи із загальнодержавних інтересів;

- соціально-економічну політику окремих регіонів, спрямовану на реалізацію певних цілей і завдань, виходячи із внутрішніх потреб і наявних ресурсів у регіоні.

В цілому регіональна економічна політика характеризується певною сукупністю цілей, завдань, механізмів, які в кінцевому підсумку визначають її стратегію і тактику. Вона ґрунтується на врахуванні широкого спектру національних, політичних, соціальних факторів, що дає змогу ефективно впливати на регіональний розвиток. При визначенні пріоритетних напрямів регіональної економічної політики беруться до уваги демографічні, екологічні, виробничі та інші проблеми, вирішення яких сприяє загальному економічному піднесенню регіонів.

Основними завданнями державної регіональної економічної політики України є:

- вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів та підвищення ефективності територіального поділу праці, раціоналізація розселення;
- досягнення стабілізації виробництва в кожному регіоні;
- вдосконалення спеціалізації сільського господарства;
- формування нових територіально-господарських утворень - вільних економічних зон.

Заходами державної регіональної економічної політики передбачається:

- формування нової територіальної структури господарства;
- реформування системи управління господарством;
- зміцнення економічних основ місцевого самоврядування та розширення його соціально-економічної функції;
- поетапний перехід на обґрунтовану систему бюджетного регулювання та розширення прав місцевих органів виконавчої влади в бюджетній політиці України.

Механізм реалізації державної регіональної економічної політики — це система конкретних економічних важелів та організаційно-економічних засобів, за допомогою яких відбувається державний вплив на просторову організацію виробничих сил, забезпечується соціально-економічний розвиток регіонів, вдосконалюється структура їх господарського комплексу.

Основними складовими механізму державної регіональної економічної політики України є:

- законодавчо-нормативна база;
- бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку;
- прогнозування та програмування регіонального розвитку;
- розвиток різноманітних форм територіальної організації продуктивних сил.

Особливе місце в регіональній економічній політиці належить різним формам міжрегіонального й прикордонного співробітництва; зонам активної науково-технічної діяльності, створення яких передбачає організацію наукових, дослідницьких і технологічних парків, інноваційних центрів, технополісів тощо.

Велика увага в регіональній економічній політиці приділяється так званим *проблемним регіонам*, тобто тим територіям, які вирізняються серед інших кризовим загостренням певної проблеми, що має негативні соціально-економічні наслідки для всієї системи господарювання

Державне сприяння розвитку депресивних регіонів спрямоване на:

- стимулювання розвитку території, відновлення її потенціалу;
- активізацію соціальної мобільності населення;
- створення економічних умов для зростання.

Основними напрямками вдосконалення механізму державної регіональної економічної політики є:

- розробка нової стратегії державної регіональної економічної політики;
- визначення нових перспективних напрямків державної регіональної економічної політики;
- формування ефективного регіонального господарського механізму з використанням програмно-цільових методів управління.

4.2. Суб'єкти, об'єкти та основні принципи державної регіональної економічної політики

Суб'єкти та об'єкти державної регіональної економічної політики можуть бути визначені у широкому та в більш вузькому значенні.

Суб'єктом державної регіональної економічної політики в широкому значенні визнається держава, в більш вузькому — центральні та місцеві органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Об'єктами державної регіональної економічної політики вважаються: в широкому сенсі - соціально-економічні процеси, які відбуваються на певній території, соціальні верстви населення, територіальні чи галузеві пропорції держави; у більш вузькому розумінні - територіальні утворення (регіони), в межах яких здійснюється державне регулювання економіки регіону.

Державна регіональна економічна політика ґрунтується на положеннях *Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», інших нормативно-правових актів.*

Державна регіональна економічна політика України формується і реалізується таким чином, щоб забезпечити територіальну цілісність держави, створити рівновигідні умови функціонування регіональних господарських комплексів з метою активізації ролі територій у проведенні економічних реформ та вирішенні нагальних соціальних проблем.

Сучасна державна регіональна економічна політика України, як це визначено нормативними документами, ґрунтується на таких основних принципах:

- визнання і дотримання загальнодержавних пріоритетів та забезпечення органічної єдності завдань щодо соціально-економічного розвитку країни та розвитку продуктивних сил регіону;
- правове забезпечення економічної самостійності регіонів на основі розмежування повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування й підвищення їх відповідальності щодо вирішення завдань життєзабезпечення і комплексного розвитку територій;
- дотримання вимог екологічної безпеки при реформуванні структури господарських комплексів і розміщенні нових підприємств;
- досягнення економічного і соціального ефекту за рахунок використання переваг територіального поділу праці, раціонального природокористування, розвитку міжрегіональних зв'язків.

Підвищення дієвості регіональної економічної політики, зростання загальної керованості економічними процесами можливе лише на основі

визначення і розмежування повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. В процесі здійснення конкретних заходів державної регіональної економічної політики, спрямованих на підвищення ролі регіонів у проведенні економічної реформи в країні, передбачається: сформувати нову територіальну структуру державного сектора економіки; реформувати систему управління державним сектором економіки; зміцнити економічні основи місцевого самоврядування та розширити його важливі соціально-економічні функції щодо життєзабезпечення територіальних утворень; здійснити поетапний перехід на обґрунтовану систему бюджетного регулювання та розширити права місцевих органів виконавчої влади у бюджетній політиці України.

4.3. Цілі державної регіональної економічної політики в економічній, соціальній, екологічній сферах

Головною метою державної регіональної економічної політики є збільшення національного багатства країни на основі ефективного використання природно-ресурсного, трудового та науково-технічного потенціалу регіонів, раціоналізація систем розселення та досягнення внутрішньорегіональної збалансованості.

В економічній сфері цілі державної регіональної економічної політики такі:

- досягнення економічно обґрунтованого рівня комплексності господарства регіонів та раціоналізація їх структури;
- створення економічних передумов для розвитку підприємництва та ринкової інфраструктури;
- проведення земельної реформи та приватизація державного майна;
- створення та розвиток спеціальних (вільних) економічних зон;
- вдосконалення економічного районування країни.

У соціальній сфері цілі державної регіональної економічної політики реалізуються через:

- стабілізацію рівня життя всіх верств населення;
- запровадження єдиних соціальних стандартів та посилення всіх форм соціального захисту населення;
- забезпечення продуктивної зайнятості населення;
- сприяння покращанню демографічної ситуації;
- формування раціональної системи розселення.

В екологічній сфері цілі державної регіональної економічної політики спрямовані на:

- попередження забруднення навколишнього середовища та ліквідацію його наслідків;
- запровадження механізму раціонального природокористування;
- збереження унікальних територій та природних об'єктів.